

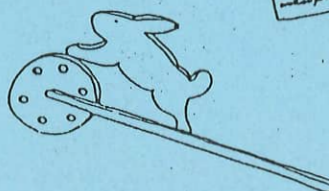
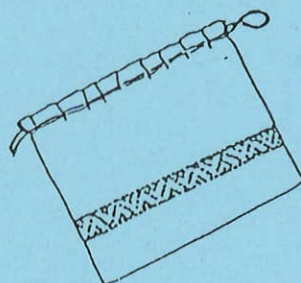
KERTOMUS JYVÄSKYLÄN

YLIOPISTON MUSEON

TOIMINNASTA VUONNA 1994

Veli Saari
Pirjo Vuorinen

YLEISTÄ

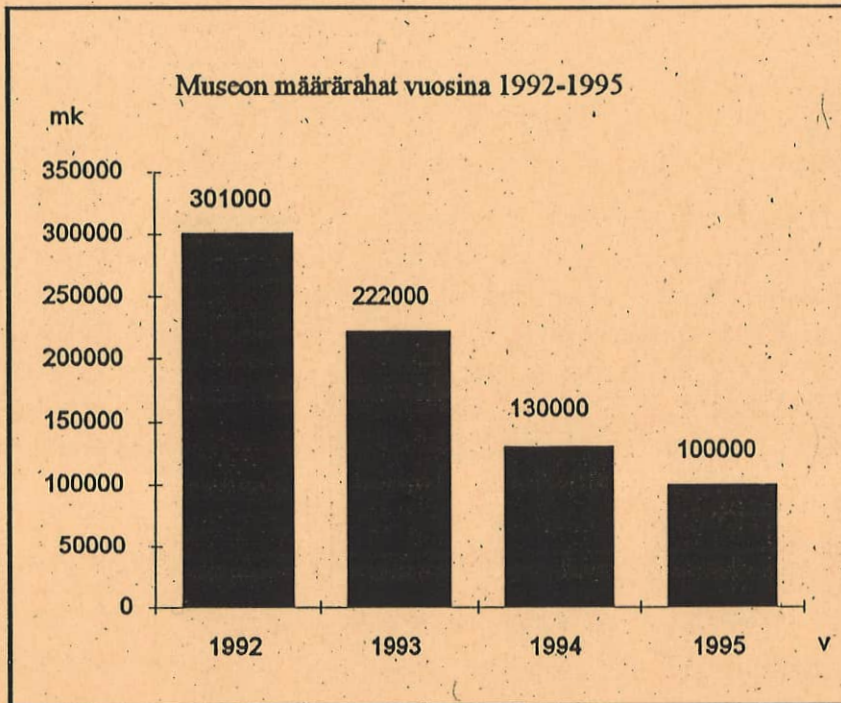
Kulunut vuosi oli museossa vilkas ja työntäyteinen. Tiukasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta useita hankkeita saatiin toteutettua ja uusia viriteltiin käyntiin. Kulttuurihistoriallisessa osastossa suurimmat voimavarat kuuluivat yliopiston 60-vuotisjuhlavuoden järjestelyissä ja eniten resursseja kulutti juhlavuoden näyttely, joka avattiin yliopistopäivien yhteydessä loka-kuussa. Näyttely oli laaja projekti, jonka toteuttaminen oli aloitettu jo vuonna 1984, jolloin tehtiin päätös Jyväskylän kasvatustieteelliseen korkeakouluun liittyvän aineiston tallentamisesta laajamittaisesti ja järjestelmällisesti museon kokoelmiin. Tästä aineistosta koottiin opiskelijaelämää vuodesta 1934 tähän päivään saakka kuvaava näyttely "Elo iloisen ylioppilaan". Alunperin tarkoituksena oli laajentaa museon vanhaa seminaariaikaa esittelevää perusnäyttelyä, mutta koska uutta näyttelytilaa ei ole saatu jouduttiin vanha perusnäyttely jälleen kerran purkamaan uuden näyttelyn tieltä pois.

Luonnontieteellisessä osastossa toiminnan pääpaino oli näyttöiden tallennuksessa, vaihtuvien näyttelyiden rakentamisessa ja kasvitieteellisen puutarhan rakentamisessa. Hyönteiskokoelma karttui uhanalaisiin hyönteisiin kohdistuvan tutkimuksen materiaalista ja Keski-Suomen samalmatutkimuksen näytteistä. Osasto tuotti kaksi vaihtuvaa näyttelyä: metsäluonnon avainbiotooppeja ja uhanalaista eliölajistoa esittelevän näyttelyn ja Korpilahden Vaarunvuorten monimuotoista luontoa ja sen ristiriitaisia tulevaisuuden näkymiä esittelevän näyttelyn. Merkittävimpiä perusnäyttelyä koskevia töitä olivat selkärangattomien laajan opetuskokoleman rakentamisen aloittaminen ja huuhkajavitrinin rakentaminen.

Vuodesta 1992 vuoteen 1994 museon yliopistolta saamat määrärahat pienenevät peräti n. 60 % katso taulukko 1. (vuonna 1992 määrärahaa myönnettiin yhteensä 301 000 mk ja vuonna 1994 enää 130 000 mk). Erityisesti määrärahojen leikkaaminen on tuntunut museon laitehankinnoissa. Esimerkiksi ATK-hankinnoissa ei ole kyetty seuraamaan kehitystä ja se on aiheuttanut hankaluuksia, koska uudet ohjelmat eivät toimi ollenkaan tai toimivat hitaasti vanhoissa liian pienissä koneissa. Kaikesta huolimatta toimintakertomusvuosi oli ensimmäinen, jonka aikana museo kykeni hankkimaan omia tuloja. Tuloja saatiin mm. siitä, että osa museon palveluista asetettiin maksullisiksi (kopiointi, kuvien käyttö ja laajat opastukset). Kulttuurihistoriallinen osasto sai tuloja myymällä museon ja yliopiston ATK-keskuksen valmistamaa taideteosrekisteriä. Luonnontieteellinen osasto sai tuloja Jyväskylän kaupungilta myymällä puutarhakasvien kaiverrettuja nimikilpiä.

Koska kulttuurihistoriallisessa osastossa ei ole kuin yksi vakinainen työntekijä, muun henkilökunnan palkkaamista varten selvitettiin kaikki mahdolliset rahoituskeinot. Kaikkiaan vuoden aikana osastossa työskenteli amanuenssin lisäksi 16 muuta työntekijää keskimäärin noin 3 kuukautta kerrallaan. Pääosan työntekijöistä muodostivat työllistetyt ja museoalan harjoittelijat. Luonnontieteellisessä osastossa on kolme virkaa, joista yksi on täytetty tilapäisesti. Vakinaisen henkilökunnan ohella osastossa työskenteli tilapäisesti kymmenen työllistettävää, kuusi harjoittelijaa ja yksi tuntityöntekijä. Huolimatta jatkuvasti vaihtuvasta henkilökunnasta museon työntekijöiden yhteishenki on ollut hyvä ja kaikki työntekijät ovat olleet motivoituneita ja innokkaita kehittämään uusia ideoita. Toimintakertomusvuoden aikana museon rooli alan opetuseksena on selvästi vahvistunut. Alan harjoittelijoita museossa työskenteli yhteensä 12.

Taulukko 1. Museon määrärahat vuosina 1992-1995.

Vuoden aikana vahvistettiin myös museon sidosryhmäverkostoa. Kulttuurihistoriallisen osaston tärkeimpiä sidosryhmiä ovat yliopiston ja korkeakoulun senioriyhdistys JYKYS, yliopiston normaalikoulu ja ylioppilaskunta. Luonnontieteellisellä osastolla oli vilkaasti yhteistyötä Jyväskylän seudun luonnonsuojeluyhdistyksen, Keski-Suomen lintutieteellisen yhdistyksen, ympäristökeskus Kammin, Jyvässeudun hyönteiskerhon ja Jyvässeudun sieniseurannan kanssa. Yhdistykset ovat toimittaneet aktiivisesti näyttöjä museon kokoelmiin ja tehneet talkoolla töitä museolle.

KULTTUURIHISTORIALLINEN OSASTO

Henkilökunta

Museossa työskenteli vuoden 1994 aikana seuraavat henkilöt:

Vakinainen henkilökunta:

- Vuorinen Pirjo amanuenssi, kulttuurihistoriallisen osaston toiminnasta vastaaminen, yliopiston kulttuurisihteerin tehtävät

Tilapäinen henkilökunta:

Työministeriön työllisyysvaroin:

- Bäckman Auli Helena Huk, 1.1.-31.1.1994; toimistosihteerin tehtävät, haastattelunauhojen litterointi

- Uimonen Kirsi FK, 7.2.-6.8.1994 sekä 3.10.-31.12.1994; tutkimusassistentti, Elimäen ja Jussilan lahjoitusten luettelointityöt sekä museon esitteiden graafinen suunnittelu
- Hyvönen Marja-Liisa FK, 5.9.-31.12.1994; tutkimusassistentti, valokuvien, esineiden ja arkistomateriaalin luettelointia sekä museon ATK-rekisterin kehittäminen
- Lukkarinen Päivi arkkitehti, 3.10.-31.12.1994; suunnittelija, Alvar Aallon suunnitteleminen rakennusten sisätilojen inventointityö, asiantuntijana Seminaarinmäen pajan ja puutarhurin asunnon peruskorjaustöissä

Rehtorin myöntämin varoin tutkimusta-avustavassa tehtävässä:

- Kela Marja-Riitta FK, 17.1.-17.10.1994 osa-aikainen tutkimussihteeri, Seminaarinmäkeä ja Äylän kulttuurihistoriaa, arkkitehtuuria ja luontoa esittelevän oppaan käsikirjoituksen valmistaminen yhdessä työryhmän kanssa, "Elo iloisen ylioppilaan" -näyttelyn käsikirjoituksen valmistaminen vuodesta 1958 tähän päivään saakka.

Kopi-Jyvä OY/ Kauko Sorjosen rahaston apuraha:

- Putkonen Päivi FK, yliopiston toimintaan liittyvän muistitiedon kerääminen (kaskut, anekdotit, persoonallisuudet jne.) haastattelemalla.

Valtionhallinnon harjoittelijat:

Harjoittelijat luetteloiivat esineitä, valokuvia ja arkistomateriaalia, osallistuivat "Elo iloisen ylioppilaan" -näyttelyn suunnittelutyöhön valitsemalla valokuvia ja esineitä sekä ideoimalla näyttelyn visualisointia, lisäksi Heli Isolehto oli mukana valmistamassa Seminaarinmäen ja Äylän kulttuurihistoriaa, arkkitehtuuria ja luontoa esittelevän oppaan käsikirjoitusta.

- Isolehto Heli 1.3.-31.5.1994
- Luntinen Eira 1.5.-31.7.1994
- Tapper Mirva 1.6.-31.8.1994
- Karsikas Päivi 1.9.-30.11.1994
- Sääskilahti Nina 1.10.-31.12.1994

Työministeriön myöntämä nuorten kesätyöllistämistuki:

- Tammelin Katri Huk, 1.9.-15.10.1994, museologian cum lauden harjoittelu työtehtävänä "Ensimmäinen suomenkielinen romaani 130 vuotta" -näyttelyn valmistaminen yliopiston kirjastolle
- Luntinen Eira 1.9.-12.10.1994, museologian cum lauden harjoittelu, työtehtävänä avustaminen "Elo Iloisen ylioppilaan" -näyttelyn pystytystyössä
- Tapper Mirva 1.9.-12.10.1994, museologian cum lauden harjoittelu, työtehtävänä avustaminen "Elo iloisen ylioppilaan" -näyttelyn pystytystyössä

Viikonloppujen päivystäminen:

Viikonlopputyöntekijät vastasivat museon avoinnapidosta lauantaisin ja sunnuntaisin sekä huolehtivat taideteosrekisterin päivityksestä.

- Juutilainen Pia Huk 1.1.-31.5.1994
- Karttunen Matti FK 1.6.-31.10.1994
- Hyvönen Paula Huk 1.11.-31.12.1994

Koulutus

Pirjo Vuorinen osallistui Suomen museoliiton ja konservointikeskuksen järjestämälle tekstiiliesineistön käsittely -kurssille 12-13.4. Suomen Urheilun Keskusarkiston järjestämälle arkistohoidon -kurssille 26.4. sekä Jyväskylän yliopiston museologian cum laude opetukseen. Päivi Lukkarinen osallistui miljöörakentamisen seminaariin 1.11.

Toimikunnat ja työryhmät

Pirjo Vuorinen toimi Jyväskylän yliopiston kulttuuritoimikunnan sihteerinä, Jyväskylän yliopiston seniorijärjestö JYKYSin sihteerinä, Suomalaisuuden kipinät- projektiryhmän sihteerinä sekä yliopiston 60-vuotisjuhlavuoden toimikunnan jäsenenä, yliopistopäivien järjestelytoimikunnan jäsenenä ja yliopiston suullista perinnettä kokoavan toimikunnan jäsenenä.

Päivi Lukkarinen oli museon edustajana toimikunnassa, joka suunnittelee vanhan pajarakennuksen muuttamista hiljenty mistilaksi. Lisäksi hän oli mukana suunnittelemassa entisen puutarhurin rakennuksen peruskorjausta.

Toimitilat ja kalusteet

Museon käytettävissä oli vuoden aikana perusnäyttelytilan lisäksi työ- ja arkistotilaa yhteensä 270 m². Säilytystiloja oli päärakennuksessa, Musica-rakennuksessa (Tahko Pihkalan kokoelma), Fredalla sekä Nisulassa. Lisäksi museolle kuuluu Seminaarinmäen etelä-rinteessä sijaitseva vanha riihi. Mitään suuria kalustohankintoja ei vuoden aikana tehty. Syksyn näyttelyä varten hankittiin lähinnä sähkötarvikkeita, halogeenivalaisimia ja kaksi kasettinauhuria.

Kokoelmat

Kokoelmat karttuivat 68 päänumerolla. Pääpaino keräystoiminnassa oli korkeakouluikäisen materiaalin kokoamisessa. Yhdessä museologian ja etnologian opiskelijoiden kanssa toteutettiin nykypäivän tallennusprojekti, jonka tuloksena museolle tallennettiin tämän päivän opiskelijoiden arkeen liittyviä ilmiöitä.

Kuva-arkistoa kartutettiin kokoamalla erityisesti korkeakouluikäistä kuvamateriaalia entisiltä opiskelijoilta ja henkilökunnalta. Myös seminaarin kuvakokoelma karttui mm. 1920-luvun

kuva-aineistolla, joka museolle toimitettiin Hämeenlinnan kaupungin museosta. Nykypäivän dokumentointia häiritsee huomattavasti se, että yliopistolla ei ole enää omaa valokuvaajaa. Yliopiston tiedotuslehden kanssa on sovittu, että siinä käytetty kuvamateriaali tallennetaan museon kuva-arkistoon. Tässä kuva-aineistossa painottuvat kuitenkin poikkeukselliset tapahtumat, kuten esim. juhlat ja arkipäivän tilanteet jäävät kuvaamatta. Muutamien laitosten kanssa on päästy sopimukseen niiden oman kuva-aineiston tallentamisesta museoon (kirjasto ja kirjallisuuden laitos).

Kuva-arkistosta kopioitiin aineistoa mm. tutkijoiden, opiskelijoiden, tiedotusvälineiden ja mainostojen käyttöön. Toimintakertomusvuonna ulkopuolisille toimitettiin 36 kuvatilusta.

Konservointi

Museolla ei ole ollut varoja kokoelmiensa konservointiin, mutta humanistisen tiedekunnan ja avustuksella konservoitiin vuoden alussa Uno Cygnaeuksen huoneen kalusteita ja 1800-luvulla Jyväskylän seminaarin kokoelmiin tulleita kansallispukuisia nukkeja. Myös Jyväskylän kaupunki osallistui nukkien konservointikuluihin.

Rakennustutkimus

Museo organisoivat Alvar Aallon kasvatustutkimusprojektin korkeakoulua esittelevän yliopiston juhla- ja julkaisun. Kirjan kirjoitti Päivi Lukkarinen ja se perustuu hänen taidehistorian laitokselle valmistamaansa pro gradu -työhön. Kirja julkaistiin yliopiston kulttuuritoimikunnan perinteisessä Flooran päivän juhlassa toukokuussa. Kirja on ensimmäinen näin laaja ja perusteellinen teos Jyväskylän kasvatustutkimusprojektin korkeakoulun arkkitehtuurista.

Alvar Aallon rakennustutkimusprojektia jatkettiin vuoden aikana siten, että syksyllä Päivi Lukkarinen ryhtyi tekemään selvitystä Aallon rakennusten sisustuksista. Aineisto on tarkoitus julkaista museon julkaisusarjassa.

Toimintavuoden syksyllä Keski-Suomen piirirakennustoimisto aloitti Seminaarinmäellä vanhan pajarakennuksen ja entisen puutarhurin talon korjaustyöt. Molemmista rakennuksista museo on valmistanut vuonna 1993 rakennustutkimuksen, joka on julkaistu museon julkaisusarjassa. Museon ja museoviraston toivomuksista huolimatta seminaarin vanha paja tullaan muuttamaan yliopiston henkilökunnan ja opiskelijoiden hiljentyminen. Pajaa ei ole yksilöity Seminaarinmäen suojelupäätöksessä muiden alueen rakennusten tavoin. Päivi Lukkarinen on ollut museon edustajana hiljentyminen suunnittelutyöryhmässä. Puutarhurin rakennuksen korjaustyöt aloitettiin vuoden lopulla, rakennuksen korjaustyöissä pyritään huomioimaan rakennushistorialliset vaiheet ja toimimaan ratkaisussa niiden mukaisesti.

Näyttelyt ja yleisö

Museo oli avoinna vuoden aikana noin 900 tuntia ja esillä olivat seuraavat näyttelyt:

- Kirjeitä Alaskasta 1.1.-30.3.
- Jyväskylän seminaarin toimintaa esittelevä perusnäyttely 15.5.-15.9.
- Elo iloisen ylioppilaan 12.10. alkaen

Museon perusnäyttelytila oli suljettuna maalausremontin vuoksi huhtikuun ajan.

Museossa vieraili vuoden aikana n. 5.000 kävijää (liite 1). Koska seminaarin historiaa esittelevä perusnäyttely oli suljettuna suurimman osan vuodesta, koululaisten määrä kävijöistä oli hyvin pieni. Koska museossa ei ole vaihtuvien näyttelyjen tilaa, uudet näyttelyt joudutaan rakentamaan aina siten, että perusnäyttely puretaan alta pois.

Museossa on päädytty yhden uuden näyttelyn valmistamiseen vuosittain. Alaska- näyttely valmistettiin vuoden 1993 aikana ja se oli esillä toimintavuoden maaliskuun loppuun saakka. Tämän näyttelyn myötä luotiin aktiiviset suhteet Alaskaan erityisesti Sitkan luterilaiseen seurakuntaan. Luterilaisen seurakunnan historiakomitean jäsen Dorothy Breedlove vieraili museossa toukokuun alussa. Lisäksi museossa vieraili Juvalla vaihto-oppilaana oleva sitkalainen Kimberly Johnson.

Vuoden suurin projekti oli JKK:n 60-vuotisjuhlavuoden näyttelyn valmistaminen. Näyttelyn teemaksi valittiin opiskelijaelämä ja sen avasi yliopistopäivien yhteydessä professori Kari Saja-vaara.

Vuoden alussa valmistettiin OKL:n teknisen työn tiloihin pieni näyttely, joka esittelee miesten käsityön opetuksen vaiheita Seminaarinmäellä. Samalla jatkettiin suunnitelmia laitosten historiasta kertovien näyttelyjen kokoamiseksi eripuolille yliopistoa.

Museon henkilökunta opasti vuoden aikana useille ryhmille museon näyttelyjä ja yliopistoaluetta. Jyväskylä-päivänä ja Flooran päivänä museo järjesti yleisölle alueen erityisopastuksia. Nämä opastukset keräsivät yhteensä noin 500 henkeä. Kesäkuussa Lions Ladyjen valtakunnalliseen tapaamiseen museo oli mukana järjestämässä alueen historiasta kertovia kävelyretkiä. Museon amanuenssi esitteli museon toimintaa ja Seminaarinmäen historiaa mm. työväenopiston Vanha Jyväskylä -piirille, sotasairaalan kiltalle, yliopiston senioreille, kaupungin matkaoppaille, yliopiston vieraille ja opiskelijoille.

Vuoden aikana käynnistettiin Seminaarinmäkeä ja Älylää esittelevän opaskartan käsikirjoituksen valmistaminen. Opaskirjasen tekstit saatiin valmiiksi toukokuussa, jolloin ne luovutettiin yliopiston rehtorille tutustumista varten. Tekstit laadittiin yhdessä luonnontieteellisen osaston kanssa.

Koska museon amanuenssi hoitaa myös yliopiston kulttuurisihteerin tehtävää, museolta välitettiin sinfoniaorkesterin ja kaupunginteatterin kausikortteja, lippuja kulttuuritoimikunnan teatteri- tai oopperamatkoihin sekä otettiin vastaan ilmoittautumisia kulttuuritoimikunnan kursseille (valokuvaus-, videointi- ja entisöintikurssit).

Julkaisut ja tiedotus

Kireän rahatilanteen vuoksi museo ei ole voinut valmistaa uusia julkaisuja lukuunottamatta yliopiston juhlakirjaa, jonka rahoitus tuli yliopiston juhlavuoden budjetista. Julkaisemista odottaa edelleen Alaska-näyttelyn käsikirjoitus, normaalikoulun ala-asteen historia (Riitta Kelan pro gradu -työ) sekä seminaarin alkuaikoja kuvaava kirjemateriaali.

Museosta tiedotettiin alan julkaisuissa ja lehdistössä sekä jakamalla omia mainoksia. Syksyllä 1994 oltiin ensimmäisen kerran mukana kaupungin museoiden näyttelyistä tiedottavassa yhteisjakelussa. Sanomalehti Keski-suomalaisen Menoksi-palstalle tiedotettiin museon toiminnasta.

Tapahtumat

Museo oli mukana erilaisten tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämisessä. Suurin tapahtuma oli marraskuussa toteutettu Suomalaisuuden kipinät projekti, jolla juhlistettiin suomalaisen kulttuurin juhluvuotta ja samalla heräteltiin kiinnostusta museossa vuonna 1995 avattavan taidekasvatuksen juuria esittelevän näyttelyn teemoihin. Suomalaisuuden kipinät koostui kahdesta päätapatumasta joista toinen Taiteen säteitä oli yleisölle tarkoitettu tapahtuma. Suomen kansan parhaaksi tutkijatapaaminen keräsi asiasta kiinnostuneita tutkijoita ja opettajia yhteensä 150.

ATK

Yhdessä yliopiston ATK-keskuksen kanssa jatkettiin projektia, jonka tuloksena on kehitetty ohjelma esine-, valokuva-, arkisto- ja taideteostietojen ylläpitämiseksi ATK:lla. Rekisterejä on markkinoitu myös yliopiston ulkopuolelle ja vuoden aikana Keuruun taidemuseo ja Hanasaaren kulttuurikeskus hankkivat taideteosohjelma TATE:n itselleen. ATK-keskus huolehti ohjelman asennuksesta ja museon amanuessi koulutuksesta uuden ohjelman käytössä.

MUSEON LUONNONTIETEELLINEN OSASTO

Henkilökunta

museoavustaja *Kyllikki Salonen*
 konservaattori *Jarkko Mäntynen*
 vt. amanuenssi *Hillevi Kotiranta*

tilapäinen henkilökunta

tutk.apulainen <i>Merja Vanhanen</i>	12.7.93-11.1.94
konservaattori <i>Seppo Malmi</i>	4.10.93 - 3.4.94
tutk.assistentti <i>Jarmo Huovinen</i>	1.11.93 - 30.4.94
tutk.teknikko <i>Timo Pylvänäinen</i>	7.2. - 6.8.
tutk.apulainen <i>Kari Kulmala</i>	14.2. - 13.8.
toimistotyöntekijä <i>Ritva Kamppila</i>	7.3. - 6.9.
valt.talouden harj. <i>Tiina Suomi</i>	2.5. - 1.7.
museologian harj. <i>Juha Kaila</i>	1.8. - 16.9.
museologian harj. <i>Susanna Tyrväinen</i>	1.8. - 16.9.
museologian harj. <i>Helena Kukkamo</i>	1.9. - 15.10.
tutk.assistentti <i>Sari Rautanen</i>	1.7. - 31.12
tutkimuss sihteeri. <i>Petri Ahlroth</i>	1.1. - 31.12. (173 t)
konservaattoriapul. <i>Vesa Virtanen</i>	3.10.94 - 15.6.95
piirtäjä <i>Tuula Pitkänen</i>	10.10.94 - 9.4.95
tutk.assistentti <i>Mustapha Bouchelham</i>	1.12.94 - 31.5.95
tutk.assistentti <i>Mirja Suonperä</i>	1.12.94 - 31.5.95

Näyttelytoiminta

Museon luonnontieteellinen osasto oli avoinna tiistaista sunnuntaihin klo 12 - 15, ryhmille sopimuksesta myös muina aikoina. Osaston kokoelmiin ja näyttelyihin tutustui 6436 kävijää, näistä noin kolmannes oli koululais- ja päiväkotiryhmiä. Kävijämäärien kuukausivaihtelu ilmenee liitteesä 2.

Perusnäyttely

Hyönteisvitriinin *Asunnossa tavattavia hyönteisiä ja ihmisen syöpäläisiä*-näyttely purettiin ja aloitettiin *Systemaattisen hyönteisvitriinin* tekeminen.

Museon oven pieleen aulan puoleiseen syvennykseen tehtiin *Huuhkaja-dioraama*.

Lintuvitriineihin lisättiin kuusi uutta lintua.

Yliopiston pääkirjastoon pystytettiin pieni *Museon "mainosvitriini"*. Aiheina olivat susi, karhukainen, kevätlinnut ja Vaaru-näyttely.

Vaihtuvat näyttelyt:

Uhanalaiset kasvit Keski-Suomessa	25.11.93 - 17.4.94	Museon luon.tiet.osasto
Vuoden lintupiirtäjä - 94	1.4. - 7.9..	LYL, Instrumentarium Oy
Metsästä elämme mekin	6.4. - 28.8.	Museon luon.tiet.osasto
Yliopiston sieninäyttely	2. - 3.9.	Museon luon.tiet.osasto
Retki Vaarulle	28.9.94 - 19.2.1995	mMuseon luon.tiet.osasto

Tallennus

Suomen putkilokasvien tallennusta jatkettiin atk-pohjaiseen kasvistorekisteriin. Vuoden aikana tallennettiin 2080 kasvinäytteen tiedot.

Lintu- ja nisäkäsnäytteitä vastaanotettiin ja rekisteröitiin 132. Osa näistä ja vanhemmista näytteistä konservoitiin. Hyönteisiä vastaanotettiin 25 962 näytettä. ja lehtisammalten määrä lisääntyi lähes viidenneksellä. Tallennustoiminta muiden näytteiden osalta ja näytteiden kokonaiskartunta 1994 ks. liite 3.

Muu toiminta

Veli Saari toimi vuoden 1994 WWF:n sammalryöryhmän jäsenenä ja Luomus-lehden (luonnontieteellisten museoiden tiedotuslehti) yhdyshenkilönä. Jarkko Mäntynen ja Petri Ahlroth osallistuivat Luonnontieteellisille museopäiville Rovaniemellä sekä Sari Rautanen WWF - päiville Lammilla, jossa Rautanen piti esitelmän Keski - Suomen sammaltutkimuksesta.

Järjestettiin työskentelytilat Hanna-Mari Huhtaselle ja Johanna Halmannille pro gradu-tutkielman tekoa varten.

Kolme museologian opiskelijaa suoritti syksyllä kuuden viikon harjoittelun (ks. tilapäinen henkilökunta)

Museon tiloissa kokoontui kerran Jyvässeudun Sieniseuran hallitus ja järjestettiin seitsemän kertaa Jyväskylän Seudun luonnonsuojeluyhdistyksen kasviharrastusilta

Lainattiin täytettyjä eläimiä OKL:n piirustusluokalle, täytettyjä lintuja Keski-Suomen lintutieteellisen yhdistyksen osastolle Jyväskylän suurmessuille, luunäytteitä valokuvauksen opiskelijalle harjoitustyötä varten, kymmenen täytettyä lintua malleiksi harrastajamaalari Mark Einborkille sekä linnunpönttöjä Ympäristökeskus Kamminlehdelle.

Tehtiin yhteisesite Ympäristökeskus Kammin kanssa

Lähetettiin Suomenselän Lintutieteellisen yhdistyksen ja K-S Lintutieteellisen yhdistyksen alueilta toimitetuista linnuista tiedot ko. yhdistyksille.

Selvitettiin poliisille piekanan, kuikan ja kahden laulujoutsenen kuolinsyy.

Museolle tunnistamista varten toimitettuja elionäytteitä määritettiin ja yleisöä neuvottiin puheli- mitse luontoa koskevissa asioissa.

Maastotöinä kartoitettiin uhanalaisia hyönteisiä Jyväskylässä, Jyväskylän mlk:ssa, Jämsässä, Konnevedellä, Korpilahdella, Leivonmäellä, Luhangassa, ja Uuraisilla sekä Metsähallituksen aloitteesta Muuramessa Metsähallituksen aarnialueilla (Kuusimäki, Tikkamäki, Kirkkokangas). Sammalia kartoitettiin Toivakassa, Korpilahdella, Petäjävedellä, Hankasalmella ja Keuruulla.

Veli Saarta haastateltiin PTV:ssä Tourujoen luontopolusta ja paikallisradiossa Retki Vaarulle -näyttelystä sekä Petri Ahlrothia paikallisradiossa sääskistä.

Suomen WWF:n pääsihteeri Meri Saarnilahti ja projektipäällikkö Lassi Karivalo vierailivat museolla huhtikuussa tutustumassa museon uhanalaisia eliöitä koskeviin tutkimuksiin.

Neuvotteluja biologian laitoksen, OKL:n, ympäristöviraston, vesi- ja ympäristöpiirin ja Ympäristökeskus Kammin kanssa nykyisestä ja tulevasta yhteistyöstä.

Julkaisut

Välivaara Reima ja Saari Veli: Ketokatkeron esiintyminen, suojele ja hoito Keski-Suomessa. Jyväskylän yliopiston museon julkaisuja 2.

Säilä Riina ym.: Jyväskylän kaupungin uhanalaiset hyönteiset. Jyväskylän yliopiston museon julkaisuja 3.

Raatikainen Mikko ja Saari Veli: Viitasaaren seutukunnan lehtisammalet. Jyväskylän yliopiston biologian laitoksen tiedonantoja 67.

Raatikainen Mikko ja Mäntynen Jarkko: Oravanpesien koko ja rakennusaineekset Suomen etelä- ja pohjoisboreaalilla vyöhykkeellä. Suomen Riista 40.

Luomus-lehdessä kolme artikkelia.

Mikko Raatikainen kirjoitti museon luonnontieteellisen osaston osuutta valtakunnalliseen luonnontieteellisten museoiden historiaan

LUONNONTIETEELLINEN OSASTO KASVITIETEELLINEN PUUTARHA

Henkilökunta

Veli Saari, lehtori, puutarhan esimies o.t.o 1.1 - 31.12

Hillevi Kotiranta, vt. amanuenssi 1.1 - 31.12, josta 1.9-31.12 20 h/viikko (55,2 % kokonaisyöajasta)

Ari Porki, opetusharjoittelu 31.10.- 11.11, Ammatillinen korkeakoulu, Jyväskylä

Puutarhan rakentaminen

OPM:n 1993 myöntämästä määrärahasta jäi siirtomäärärahaa vuodelle 1994 n.150 000 mk, jolla hankittiin kasveja ja tarvikkeita sekä kunnostettiin n.400m² kasvualustoja.

Mattilanniemeen hankittiin vuoden 1994 aikana 29 puuvartista ja 60 ruohovartista lajia, yhteensä 953 kasvia, joista 166 puuta ja pensasta sekä 787 perennaa.

Jyväseudun Pihatyö kunnosti kasvualustat ja Keski-Suomen rakennuspiirin puutarhurit istuttivat kasvit paikoilleen.

Ylistönrinteelle hankittiin 21 ruohovartista ja 12 puuvartista lajia, yht. 860 kasvia, joista Keski-Suomen rakennuspiirin puutarhurit istuttivat 200 tainta kasvupaikoilleen ja 660 tainta jatkokasvatusalueelle Villa Ranan tarhaan.

Amanuenssi hankki kasvit ja valvoi, että ne tulivat oikeille paikoilleen ja merkitsi sijoituspaikat karttaan sekä vei hankinta-, sijoituspaikka- ym. tiedot puutarhan tietorekisteriin.

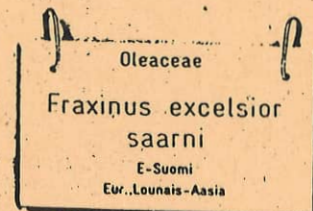
Puutarhan kokoelmat karttuivat kuluneena vuonna 116 taksonilla (128 hankintanumeroa); kasvimäärä lisääntyi 1800 yksilöllä.

Kasveja hankittiin 8 taimituottajalta, 2 kasvitieteelliseltä puutarhalla taimivaihtona, omana keruuna luonnosta ja lisäksi istutettiin jatkokasvatuksessa olleita aikaisempina vuosina hankittuja taimia.

Puutarhassa on nyt 513 erilaista lajia, yhteensä 11 800 kasvia.

Kasvirekisteri, nimikyltit ja kartat

Tietokoneohjattavalla kaiverruskoneella valmistettiin n.100 kpl (koko 132 x 87 mm) nimikylttejä, joissa on ko.kasvin tieteellinen ja suomalainen nimi sekä lajin luontainen levinneisyys. Kyltit asetettiin paikoilleen kesäkuun alussa Seminaarinpuistoon ja Aallon puistoon. (Kuva)

Puutarhan tietojärjestelmän (PUTTI) tietokantoihin kerätään taksonitiedot (nimi- ja levinneisyysym. taksonitiedot) ja kasvatustiedot (mm. hankintatiedot, toimenpiteet ja sijoituspaikka puutarhassa). Tällä hetkellä rekisteri kattaa kaikki puutarhassa kasvavat kasvit, joita on 513 taksonia.

Kasvi- ja siemenherbaario

Puutarhakasvien kuivanäytteiden (312 kpl) ja siemenkokoelmien (238 kpl) kartunta on kirjattu museon kokoelmien kartuntaan. Puutarhakasvinäytteitä on yhteensä 1052 kpl; siennäytteitä on 2620 kpl (liite 3)

Siemenvaihto: siemeniä tilattiin kokoelmiin ja kasvatettaviksi puutarhaan 4 kotimaiselta ja 10 ulkomaiselta kasvitieteelliseltä puutarhalta.

Tutkimusyhteistyö

Puutarha on mukana **SILMU-projektissa**, joka on ilmatieteen laitoksen, Suomen kasvitieteellisten puutarhojen ja muiden tutkimuslaitosten yhteinen fenologiatutkimus, jossa seurataan ilmaston vaikutusta kasvien kasvuun.

Tutkimuskasveina ovat lokakuussa 1993 koekentälle istutetut kotipihlajat (*Sorbus aucuparia*, 5 provenienssia, yht. 30 kpl), tornionlaaksonruusu (*Rosa majalis* 'Tornedal' 6 kpl) ja pensashanhikki (*Potentilla Fruticosa*-hybr. 'Tervola' 6 kpl), joiden talvehtimista ja kasvuunlähtöä seurattiin.

Ketokukkakokeet: Valiotaimiaseman (Laukaa), Jyväskylän kaupungin puistotoimen ja yliopiston kasvitieteellisen puutarhan yhteistyönä kylvettiin Kuokkalan Tahkonkaaren puistotontille 119 kpl 2 m²:n ketokukkaruutua. Valiotaimiasema toimitti luonnosta kerätyt kasvien siemenet, joita oli 36 lajia (43 provenienssia). Jyväskylän kaupungin puistotoimi vastaa alueen hoidosta ja yliopiston kasvitieteellinen puutarha huolehtii laji- ja sijoituspaikkatietojen rekisteröinnistä.

Maksullinen palvelututkimus

Jyväskylän viheraluepuutarhan yhteistyön puitteissa valmistettiin nimikylttejä Sepänpuistoon. Kaupungin puistotoimen tilaama työ tuotti 1110 mk.

Yliopistoalueen opas

Kulttuurihistoriallisen osaston ja kasvitieteellisen puutarhan yhteistyönä laadittiin opaskirjainen, jossa esitellään Seminaarinmäen, Äylän, Mattilanniemen ja Ylistönrinteen historiaa, rakennuksia ja puutarhaa. Flooran päiväksi valmistui omaan käyttöön tarkoitettu moniste, jota vielä täydennetään ja viimeistellään ennen julkaisemista.

Tapahtumat

Flooran päivänä (11.5) museon kulttuurihistoriallinen ja luonnontieteellinen osasto järjestivät yhteisen opastetun kampuskierroksen, jossa yleisölle kerrottiin rakennusten ja puutarhan historiasta ja nykypäivästä.

Valtakunnallisena puutarhapäivänä 20.- 21.5 kasvitieteellinen puutarha järjesti opastettuja puistokierroksia kampuksella.

Näyttelyt, retkeilijät, neuvonta ja tiedotus

Pihapiiri - osa luontoa (JY:n museon ja JKL:n Puutarhaseuran 1992 valmistunut näyttelymateriaali: 12 kuvataulua, opaskirjanen) oli esillä Vaajakoskella 2 paikassa (yläaste ja lukio sekä Jyskän seurakuntakeskus) yht. noin 3 viikkoa ja sen näki n. 300 kävijää.

Järjestettiin 28.5 opastettu puistokierros kaupungin matkaoppaille.

Opiskelijoita ja puutarha-alan ammattilaisia opastettiin 5 kierroksella.

Lajiluetteloita ja kasvikarttoja annettiin 5 puutarha-alan opiskelijalle.

Puutarhakasvien lajintuntemusta kasvavista kasveista sekä herbaarionäytteistä opiskeli usea opiskelija.

Puutarhaneuvontaa annettiin puhelimesta ja postitse.

Kasvitieteellisten puutarhojen tiedotuslehden (Pimpinella) 'Yhdyshenkilö'-palstalla julkaistiin HK:n kirjoittama katsaus vuoden 1993 toiminnasta JKL:n kasvitieteellisessä puutarhassa.

Puutarhasta oli 3 artikkelia kaupungin tiedotuslehdessä ja Keski-suomalaisessa (luettelo lopussa).

Matkat ja kurssit

Kasvitieteellisten puutarhojen työsymposiumiin, joka pidettiin 11.8 Kuopion yliopiston kasvitieteellisessä puutarhassa, osallistui H. Kotiranta.

Rahoitus

Puutarhan rakentamisrahat ohjautuvat K-S:n rak. piirin kautta. Vuonna 1994 oli käytettävissä kasvien hankintaan ja istutukseen siirtomäärärahaa edelliseltä vuodelta n. 150 000 mk. Rakentamisrahoista maksettiin taimet, viherurakoitsijan työt (Jyväseudun pihatyö), nimikylttitarvikkeet sekä joitain istutukseen ja hoitoon liittyviä tarvikkeita. Rakentamisrahoista siirtyi 1995 vuodelle n. 125 000 mk, josta n. 60 000 mk varataan Mattilanniemen puiston oleskelualueille tilattuihin penkkeihin.

K-S:n rakennuspiirin työntekijöiden palkka maksettiin rakennuspiirin kiinteistöhoitobudjetista.

Amanuenssin palkka maksettiin yliopiston budjetista.

Sanomalehdissä julkaistut artikkelit 1994

Viheralue rakentuu pala palalta

Raija Hämäläinen , Jyväskylä - Jyväskylän kaupungin tiedotuslehti 4/1994, 1.6.1994

Kuka hoitaa ensi vuonna Jyväskylän upeinta puutarhaa?

Anja Penttinen, Keskisuomalainen 12.6.1994

Ei yksi vaan neljä erilaista puutarhaa

Seppo Halttunen, Keskisuomalainen 1.7.1994

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
MUSEO/KULTTUURIHISTORIALLINEN OSASTO

KÄVIJÄMÄÄRÄT 1994

Yhteensä 5185

KUUKAUSI	KÄVIJÄMÄÄRÄT
Tammikuu	450
Helmikuu	574
Maaliskuu	542
Huhtikuu	110
Toukokuu	276
Kesäkuu	670
Heinäkuu	342
Elokuu	206
Syyskuu	156
Lokakuu	884
Marraskuu	695
Joulukuu	280
YHTEENSÄ	5185

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
MUSEO/LUONNONTIETEELLINEN OSASTO

KÄVIJÄMÄÄRÄT 1994

Yksityishenkilöt	4128
Koululaiset	1780
Päiväkotiryhmät	206
Ryhmät	232
Yhteensä	6346

KUUKAUSI	YKSITYISET	KOULUL.	PÄIVÄK.	RYHMÄT	YHTEENSÄ
Tammikuu	150	150	0	0	300
Helmikuu	231	52	19	0	302
Maaliskuu	280	80	59	92	511
Huhtikuu	518	215	38	0	571
Toukokuu	440	604	22	20	1086
Kesäkuu	404	39	8	77	528
Heinäkuu	391	0	0	0	391
Elokuu	328	0	0	0	328
Syyskuu	631	180	18	0	829
Lokakuu	413	310	13	10	746
Marraskuu	205	69	29	26	329
Joulukuu	137	81	0	7	225
YHTEENSÄ	4128	1780	206	232	6346

						Hyönteiset yht.	25962	54660
						Aikuiset	25922	53602
						Kotelot	40	40
						Toukat		1018
Hämähäkkieläimet					654	Linnunmunat		312
Hämähäkit					520	Linnunpesät		29
Punkit					134			
Simpukat ja kotilot				1	206	Kivet		1740
						Maalajit		81
Ravut					15			
						Näytteet yhteensä	29450	103244
						Diat		8133